

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2023

for YES-EU AS

Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til YES-EU AS oppfyller våre krav til basisnivå. Les mer om basisnivå [her](#).

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

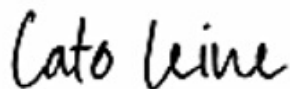
Forord av daglig leder

Etter en eventyrlig ordreservert bygget opp gjennom 2022 og 2023 er YES-EU nå på vei til å bli en av de største leverandørene av elektriske busser i Norge i 2024. Dette klarer vi ikke uten tett og tillitsfullt samarbeid med både leverandører og kunder. Det samme gjelder for arbeidet med etisk handel og bærekraft, hvor spesielt våre kunder følger oss opp tett og konstruktivt. Vi ser på dette som en mulighet til å lære av de beste!

Det siste året har vi sett et økende søkelys på kinesiske produkter fra kunder, så vel som i media og andre interessenter. Vi vet at våre produkter kommer fra land som kan utgjøre høy risiko for negativ påvirkning. Derfor velger YES-EU å se på dette som en mulighet til å forbedre seg, og samtidig etablere seg som en av de beste i sin bransje på bærekraft.

For vår del handler arbeidet med aktsomhetsvurderinger om å minimere risiko for negativ påvirkning eller skade. Det er nødvendig med en strukturert og systematisk tilnærming til den komplekse leverandørkjeden elektriske busser har, og vi er vår påvirkningsrolle bevisst i dialogen med våre leverandører. Det er synd ikke alle våre meningsmotstandere kan ha den samme konstruktive tilnærmingen til arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og presenterer ofte et svar som er mer ensidig enn hva som er realistisk mulig i en internasjonal og kompleks leverandørkjede.

Som en liten del av den spennende og fremoverlente satsingen på elektrifisering i Norge får vi mye påvirkningskraft mot de store kinesiske leverandørene. Leverandørene kartlegger markedsbehov i Norge som grunnlag for produktutvikling av busser til resten av verden. Vårt håp er at de ser på vår utvikling innen bærekraft og etisk handel som like viktig, og at vi på den måten kan påvirke våre leverandører til å minimere risiko i egen leverandørkjede.

Cato Leine
Styreleder

Styrets signatur

Cato Leine

Cato Leine
Styreleder / Chairman of the
Board

Benedikt G. Guðmundsson

Benedikt Gisli Guðmundsson
Daglig leder / Managing Director/
Board Member

Steinunn Kristín Thordardóttir

Steinunn Kristín Thordardóttir
Styremedlem / BOD member

Oslo
08.06.2024

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

YES-EU AS

Adresse hovedkontor

Nattlandsveien 150, 5094 Bergen

Viktigste merker, produkter og tjenester

Selger og vedlikeholder elektriske busser fra merket Yutong, utvikler egne busser og ladeinfrastruktur profilert som YES-EU. Er vedlikeholdspartner for batteriprodusenten CATL i Norden og Geely i Europa.

Beskrivelse av virksomhetens struktur

YES-EU AS leverer og vedlikeholder elektriske busser og ladeinfrastruktur. YES-EU AS Norge har verksteder lokalisert i Halden, Bergen og et mobilt servicesenter for batterier og ladere med tilholdssted Oslo. Organisasjonen er delt i verksted og salg og administrasjon. Salg og administrasjon er ansvarlig for bærekraft og aktsomhetsvurderinger.

YES-EU AS eies av det sveitsiske selskapet YES-EU Group AG.

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

338 000 000

Antall ansatte

32

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

I 2023 er administrative årsverk økt både på verksted og salgssiden. Dette er gjort for å forbedre oppfølgingen mot våre kunder, besitte nødvendig kompetanse og ha tilgjengelige ressurser i fremtidige leveranser.

For 2024 vil selskapet ha en betydelig vekst i antall ansatte da det åpnes tre nye avdelinger. Ifm. oppstart av to kontrakter vil selskapet åpne verksted i Arendal og Drammen, i tillegg etableres det hovedkontor med hovedlager i Bergen. Det er ansatt ny ressurs med ansvar for bærekraft og kvalitetsarbeid i selskapet. Ressursen vil i løpet av første halvdel av 2024 ta over ansvaret for aktsomhetsvurderinger, redegjørelser og blir ny kontaktperson for emnet.

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Eirik Robert Christiansen, Administration Manager

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

eirik.r.christiansen@yes-eu.com

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Vår innkjøpsmodell er preget av type virksomhet og produktmiks. YES-EU har noen få store leverandører fra Kina på produksiden, samt mange mindre leverandører fra Norge for ettermarkedsdeler og verkstedsutstyr. Fra selskapets Kinesiske leverandører kjøper vi direkte fra bussprodusent, fra Norske leverandører kan det være flere ledd mellom YES-EU og produsent.

YES-EU har som mål å aktivt arbeide for at menneskerettighetene blir fulgt i produksjonslandene. Dette er ihht. til intern policy og Code of Conduct. Leverandører må signere et dokument som sier at de godtar å følge YES-EU COC, YES-EU Compliance Procedure, Human Rights Check List og å gi YES-EU innsikt i produksjonsanlegg og underleverandører. Innsikten gjelder også for YES-EU-kunder og evt. tredjeparts revisorer.

I fremtiden vil dette også gjelde for underleverandører.

Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

215

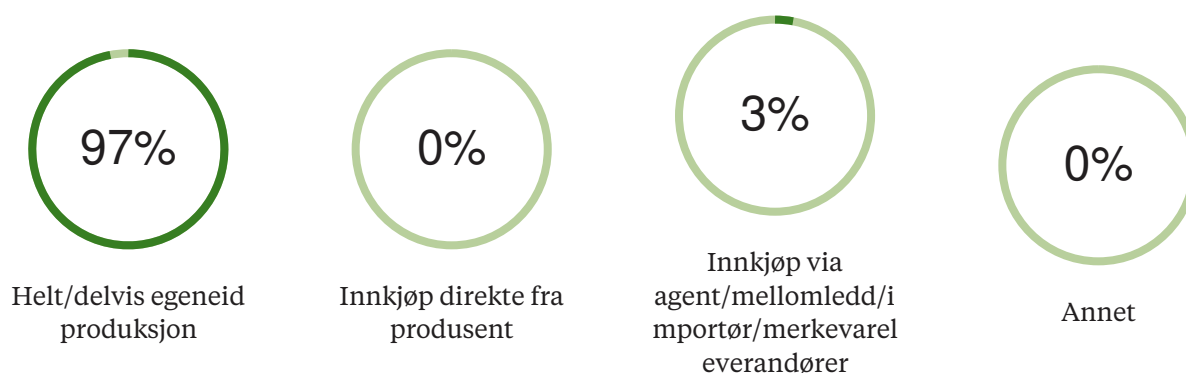

Kommentar til antall leverandører

Antallet er basert på antall unike leverandører selskapet har mottatt faktura fra i 2023. Listen er gjennomgått og noen små leverandører er skjønnsmessig fjernet.

Type innkjøp/ leverandørforhold

Av de 97% i Helt/delvis egeneid produksjon gjelder 95% busskjøp.

Denne andelen ble i rapporteringsåret 2022 lagt på Innkjøpsalternativet Innkjøpt direkte fra produsent.

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Kina :	3
Litauen :	1
Tyskland :	4
Norge :	18

Antallet er basert på antall unike leverandører selskapet har mottatt faktura fra i 2023. Kun leverandører med samlet årlig volum over 100tNOK er kartlagt. Totalt 41 leverandører. 15 leverandører mangler i oversikten over, disse er agenter som leverer produkter fra ulike land og bransjer.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter som virksomheten har oversikt over, og hvor mange produsenter dette er basert på:

Antall arbeidere

53 078

Antall produsenter dette er basert på

2

Antall arbeidere per produsent (kalkulert snitt)

26539

Kommentar til antall arbeidere

Yutong 20.000 ansatte (2023), CATL 33.078 ansatte (2020). Andre relevante leverandører er norske og helt/delvis tjenesteleverandører.

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Stål	Kina
Aluminium	Kina
Glass og silikon	Kina
Kobber	Kina
Lithium	Kina
Fosfor	Kina

YES-EU kjøper kun ferdigstilte produkter. Ikke råvarer. Oversikten over gjelder råmaterialer til buss fra Yutong og batterier fra CATL.

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Nei

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://yes-eu.com/wp-content/uploads/2023/05/Code-of-Conduct-2023-YES-EU-Kopi.pdf>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn, miljø og klima?

YES-EU AS har som mål å være blant de beste i sin bransje når det gjelder egen organisasjons forpliktelser og arbeid med miljø, menneskerettigheter og bærekraft.

Vår interne policy er i tråd med våre forpliktelser ovenfor Etisk Handel Norge. For våre leverandører og kunder har vi i tillegg utviklet dokumentene Code of Conduct, Compliance Procedure og Human Right Check List.

Formålet med YES-EU Code of Conduct er å sikre at YES-EU sine leverandører driver virksomheten i samsvar med våre standarder. YES-EU Compliance Procedure kommuniserer til leverandør vårt handlingsrom med mulighet til påvirkning, gjenoppretting og endring ved avvik. Human Right Check list er et dokument leverandør må signere for å bekrefte at de jobber etter de samme retningslinjene som oss.

YES-EU forventer at alle kunder og leverandører av selskapet respekterer de grunnleggende kravene til miljø, menneskerettigheter og etisk handel. Forventningen og dialog om oppfyllelse av grunnleggende krav, menneskerettigheter og etisk handel skjer i samarbeid med våre kunder og leverandører.

YES-EU forventer at alle leverandører videreformidler disse kravene til sine respektive leverandører og underleverandører, og bidrar til etterlevelse av dem, i tillegg til å jobbe mot overholdelse på egne vegne.

Ved å signere Human Right Check list forplikter våre kunder og leverandører seg til enhver tid å holde seg informert om og følge gjeldende normer, regler og prinsipper for bærekraft, menneskerettigheter og etisk handel. Dette inkluderer alle internasjonale konvensjoner for klima og miljø, menneskerettigheter, sosialt ansvar, etisk handel, samt overholdelse av myndighetskrav i lover og forskrifter.

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Policy og retningslinjer er utviklet gradvis i takt med selskapets vekst fra oppstarten i Norge i 2019. De retningslinjene som brukes i dag ble først vedtatt av YES-EU i august 2021 og sist endret i april 2023. I forberedelsene til ikrafttredelse av Åpenhetsloven ble Compliance Procedure og Human Right Check list lagt til.

Etter medlemskapet i Etisk Handel Norge ble intern policy etablert og godkjent av styret i januar 2023.

Selskapets egne ansatte har informasjonen om sine forpliktelser tilgjengelig gjennom intranett, i kvalitetssystemet og det er årlig tema på allmøte. Siste allmøte ble gjennomført i september 2023. Først ble det gitt en generell gjennomgang av selskapets retningslinjer og ansatte ble vist hvor de kan finne informasjon. Videre ble redegjørelsen for 2022 presentert med en kort gjennomgang av risikovurderingene, selskapets tiltak og målsetning for 2022-2024. De ble også informert om hvordan de ansatte skal varsle ved funn av mulig negativ påvirkning på mennesker, klima eller miljø.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner og hvorfor?

YES-EU er et lite selskap regnet i antall ansatte hvor administrativt personell kun vil telle 10-12 årsverk ila. 2024. De administrative ansatte jobber tett sammen daglig. Driften kan karakteriseres av to typer forretningsområder og som i hovedsak kan deles i driftsområdene; salg og ettermarked. En representant fra hvert driftsområde samarbeider for å opprettholde krav til kvalitetsstyring, avvikshåndtering, bærekraft og aktsomhetsvurderinger. Ansvarsdeling på tvers av driftsområdene er med på å sikre at vi dekker temaene i begge deler av organisasjonen.

Representantene med ansvar for disse temaene er Operations Manager og Administration Manager som begge rapporterer til CEO. Operations Manager har ansvaret for den daglige driften av ettermarked og kommuniserer derfor med alle norske leverandører og utenlandske leverandører av reservedeler. Administration Manager deltar i anbud, salgsprosesser, kundekommunikasjon og arbeider mot fabrikk fra spesifisering til levering av ferdig produkt i Norge.

Det er etablert handlingsplaner for å sikre at arbeidet med aktsomhetsvurderinger gjøres kontinuerlig gjennom året.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og incentivordninger?

Ansvar for aktsomhetsvurderinger er tydeliggjort i ansatte sin stillingsbeskrivelse. Intern policy for bærekraftig forretningspraksis, minimumskriterier for leverandører, COC, Compliance Procedure og Human Rights Check list er kommunisert til alle ansatte. Evaluering av måloppnåelse og tiltak til forbedring er en del av den årlige ledelsens gjennomgang.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

Ansvarlig for aktsomhetsvurderinger har hatt heldagskurs i regi av Etisk Handel Norge. Tilstrekkelig kompetanse sikres gjennom kompetansekartlegging av de aktuelle ansatte, samt veiledning fra våre partnere, som Etisk Handel Norge, og konsulenter om bærekraft og ansvarlig forretningspraksis.

Den nye ressursen med ansvar for bærekraft og kvalitetsarbeid som skal overta hovedansvaret for dette arbeidet vil få tilstrekkelig opplæring primært gjennom kurs i regi av Etisk Handel Norge.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Selskapet har etablert bærekraftsstrategi for 2023 og 2024, med tilhørende handlingsplan. I første omgang er fokuset å forankre bærekraftig forretningspraksis internt for så å få oversikt over selskapets påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Etter det vil vi prioritere arbeidet.

I handlingsplanen er det planlagt oppfriskning intern hos alle ansatte og plan for opplæring hos de som trenger økt kompetanse. Møte med våre hovedleverandører når de er i Norge og fabrikkbesøk med bærekraft og menneskerettigheter på agendaen er også lagt inn i handlingsplanen for 2023 og 2024.

YES-EU selger produkter og samhandler med kinesiske leverandører. Vi opplever en naturlig skepsis og kanskje noe høyere dokumentasjonskrav enn andre konkurrenter i vår bransje. Selskapet og ledelsen er klar over viktigheten av dette arbeidet og vet at måten å overkomme dokumentasjonskravet er å løse arbeidet bedre enn våre konkurrenter. Ressursbruk, prioritering og budsjetter er satt deretter.

1.C.2 Hvordan følges virksomhetens strategier og planer for å være ansvarlig og bærekraftig opp av ledelse og styre?

Oppnåelse av strategi rapporteres til styret minimum en gang årlig og ellers ved behov. Styret er direkte involvert i arbeidet ved at CEO også er styreleder. Styret er ikke direkte involvert i risikokartlegging, men kommer med innspill til prioritering.

1.D Partnerskap og samarbeid med forretningsforbindelser, spesielt leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med forretningsforbindelser, spesielt i leverandørkjeden?

Alle våre kunder har tilgang til en portal hvor vi deler oppdatert informasjon vi har om ansvarlighet, bærekraft, aktsomhetsvurderinger og risikoanalyser. Ifm. ikrafttredelse av Åpenhetsloven i 2022 ble dette arbeidet forsterket internt, fra kunder og leverandører. Fra våre kunder får vi krav om og retningslinjer som vi må oppfylle. I tillegg kommer krav fra kundens oppdragsgivere. Der hvor vi som selskap føler vi ligger foran kunden forsøker vi å veilede de i riktig retning.

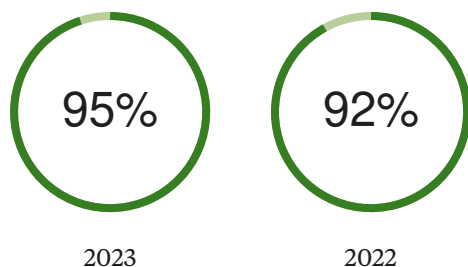
Vår dialog med leverandører er tett. Salgsrepresentant fra leverandør er hyppig i Norge for møter med oss eller for å møte våre kunder. Representanter fra YES-EU reiser også på fabrikkbesøk minst to ganger i året. I tillegg gjennomfører vi årlige revisjoner hos våre største leverandører og ber om å få tilsendt oppdaterte COC, ESG rapport og lignende. Dette gjøres for å verifisere etterlevelse av våre retningslinjer ovenfor leverandører og kontrollere etterlevelse av leverandørens egne retningslinjer. Dette gjenspeiles også i revisjonens innhold. Vi opplever samarbeidsklimaet mot leverandør som godt og nyttig for begge parter.

Det er etablert rutiner med standard for dokumentering og minstekrav for vurdering av nye leverandører. Vi har også rutiner fra starten av kartleggingen og til risikoanalyse.

Indikator

Andel av bedriftens leverandører som har akseptert retningslinjer for leverandører

Yutong, CATL og ATC har signert Human Right Check list hvor de bekrefter å ha lest, følger og forstått YES-EU COC og Compliance Procedures. Norske selskaper er foreløpig ikke prioritert i dette arbeidet.

Prosent er oppgitt ift. totalt innkjøpsvolum i kroner.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Alle vår kunder er leverandør til offentlig anbud for persontransport. Etter ikrafttredelsen av Åpenhetsloven merker vi at våre kunders oppdragsgiverne har enda tydeligere og strengere forventinger til vår jobb med aktsomhetsvurderinger og bærekraftig forretningspraksis. I disse prosessene blir også arbeid med miljø og livssyklusanalyser aktualisert og stadig mer etterspurt. Kravene vil ikke bli mindre og som leverandør til busselskapene må vi gjøre vår del for å gi våre kunder trygghet i deres vurderinger.

I 2023 har vi sett et økende krav fra kunder og kunders oppdragsgivere, som ofte er offentlig sektor. Dette har gjort at vi har prioritert batterileverandøren høyere enn i foregående rapporteringsår. Fokus på råmaterialer, opphavsland og utvidet underleverandørliste av hovedkomponenter er etablert som et resultat av dette.

For å gi våre kunder en ekstra sikkerhet har vi også planlagt fremtidige og gjennomført revisjoner på fabrikkene i Kina. Dette er gjort av tredjeparts revisjonsselskap. I arbeidet mot Kinesiske leverandører opplever vi nå en bedre forståelse for viktigheten av denne type arbeid som vi håper å ytterligere forsterke i årene som kommer.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp virksomhetens faktiske negative konsekvenser og/eller prioriterte vesentlig risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Merk at de prioriterte risikoene dere lister opp i tabellen under vil bli overført til trinn 3 av denne rapporten, hvor dere vil bli bedt om å besvare hvordan dere arbeider med å stanse, forebygge eller redusere den negative påvirkningen.

Prioritert negativ påvirkning / skade	Relatert tema	Geografi
Retten til organisasjonsfrihet	Fagorganisering og kollektive forhandlinger	Kina
Utnyttelse av Uigurer gjennom nasjonale arbeidsprogrammer	Tvangsarbeid Barnarbeid Marginaliserte befolkningsgrupper	Kina
Batterier: utfordringer rundt råmaterialers opphav, utvinning og arbeidernes rettigheter	Tvangsarbeid Helse, miljø og sikkerhet Miljø Materialbruk	Kina
Lønn, fri og arbeidstider	Tvangsarbeid Lønn Arbeidstid	Kina

Prioritering av negativ påvirkning/skade er gjort etter hva vi vet nå. Vi har også lyttet til innspill fra våre kunder og identifisert et nytt område etter revisjon på fabrikk hvor revisjonen identifiserte forbedringspunkter rundt lønnsutbetaling og overtidsbruk.

Hovedfokus har vært og er på de produktene vi har levert i rapporteringsåret. Handlingsplanen er endret deretter ved at kartleggingen av leverandør av ladeinfrastruktur er satt på pause frem til vi får tilslag på salg i dette produktområdet. Vi har startet å kartlegge våre leverandørers underleverandører og har oversikt over alle de viktigste komponentene til hver modell.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den negative påvirkningen/skaden ble identifisert og prioritert i denne perioden. b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i denne rapporteringen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor dere har valgt å ikke prioritere disse i det videre arbeidet; c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med; d) om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Risikokartlegging er basert på informasjon fra 2022 og 2023.

a) Vi har hentet informasjon fra våre største leverandører ved bruk av ulike metoder. For det første har de måttet bekrefte våre retningslinjer som leverandør. I tillegg har vi samlet informasjon fra åpne kilder på internett og leverandørene har fått tilsendt et introduksjonsskjema som de må besvare. Introduksjonsskjemaet er tilsvarende Etisk Handel sin "Questionnaire for producers" med noen tilpasninger for vår bransje. Videre er det etterspurt dokumentasjon på de ulike svarene og leverandørens Code of Conduct, andre rapporter/instruksjoner og beskrivelser er gjennomgått. I tillegg har vi mottatt lister fra buss- og batteriprodusent som forteller om deres underleverandører og opphavssted.

b) Foreløpig er det kun våre kinesiske leverandører som er prioritert. Vi forventer at våre norske leverandører har tilsvarende retningslinjer som YES-EU. Samtidig må vi erkjenne at YES-EU er et lite selskap i Norge som handler med eksempelvis verdens største bussprodusent og vi kan ha lav påvirkningskraft hos leverandøren. Vi forventer uansett at våre retningslinjer blir oppfylt.

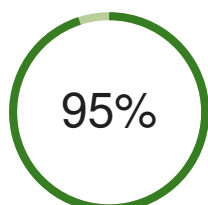
c) Tilbakemelding fra leverandør er lest og krysset mot indekser i verktøyet til Etisk Handel Norge med blant annet Global Slavery Index, ITUC Global Rights Index og Freedom House Index, Human Development Index og Corruption Perception Index. Kontakt med leverandørene er først blitt gjort via vår kontaktperson hos leverandør for så å bli tatt videre med ansvarlig for bærekraft i virksomheten. For å kontrollere mottatt dokumentasjon har vi gjennomført revisjon (social audit) på fabrikken til CATL og det er planlagt å gjennomføre samme revisjon hos Yutong i første halvdel av 2024.

d) Kartlegging av klimagassutslipp og natur- og miljøpåvirkning er startet ved at vi har laget livssyklusanalyser for alle modellene vi skal levere i 2024. Livssyklusanalysene er iht. ISO 14040 og 14044.

Indikator

Andel leverandører i risikofylte leverandørkjeder som er kartlagt

2022

I 2023 har vi kun hatt salg av produkter fra én bussleverandør, Yutong. Siden batterier og batteriproduksjon et aktuelt tema blir batteriprodusenten CATL håndtert som om de var vår direkte leverandør til YES-EU.

Prosent er oppgitt i forhold til totalt innkjøpsvolum i kroner.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert i kartleggingen i egen virksomhet, leverandørkjeden eller hos forretningsforbindelser i rapporteringsåret og hvordan disse er håndtert

YES-EU har valgt å fokusere på kinesiske produsenter, som fører til at våre norske leverandører ikke er vurdert på samme måte.

Våre norske leverandører kartlegges og følges foreløpig kun opp iht. ISO 9001 og 14001. Ingen store avvik er identifisert i 2023.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FN's bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø:

Prioritert negativ påvirkning/skade	Retten til organisasjonsfrihet
Overordnet mål :	YES-EU holdning er at alle våre leverandørers ansatte fritt skal kunne danne og organisere seg i fagforeninger.
Status :	Pågår
Mål i rapporteringsåret :	Kartlegge våre leverandørers forhold til temaet og hva de offentlig uttaler. Eventuelt utfordre de på våre retningslinjer.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Ifølge leverandørenes Code of Conduct eller tilsvarende har alle ansatte mulighet til å påvirke sin arbeidshverdag gjennom ansattrepresentanter. Kontroll av dette er gjort opp mot leverandørenes offentlige retningslinjer og tilsendte årlige ESG rapporter. Eneste verifisering vi har gjort opp mot andre kilder er via social audit. Det er ikke funnet avvik på dette teamet mellom offentlige retningslinjer og i social audit.

Vi planlegger et møte med ansvarlig hos produsent for å legge frem våre holdninger og høre deres synspunkter på temaet. I tillegg ønsker vi at de forklarer hvordan det fungerer i dag.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Gjennom leverandørmøter og kurs ønsker vi internt å forbedre vår forståelse for hvordan retten til organisasjonsfrihet fungerer i Kina. Vi ønsker å vise våre leverandører respekt ved at vi forstår hvordan de organiserer sitt arbeidsliv, samtidig som vi som samarbeidspartner kan påvirke og kommunisere våre forventinger om retten til organisasjonsfrihet.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Utnyttelse av Uigurer gjennom nasjonale arbeidsprogrammer
Overordnet mål :	Minimere risiko for at Uigurer utnyttes i produksjon av våre produkter.
Status :	Pågår
Mål i rapporteringsåret :	Kartlagt leverandører og underleverandører. Leverandører har forpliktet seg til samme standardene som YES-EU selv har. Vi ønsker derfor å sikre at leverandører etterlever våre retningslinjer.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

YES-EU ønsker å minimere risiko gjennom vår tette dialog med leverandører.

Dette er et tema som er reist av både YES-EU og våre kunder. Temaet er tatt opp med leverandørene våre muntlig og på epost. I tillegg er vår holdning kommunisert gjennom Code of Conduct, Compliance Procedure og leverandørens bekreftelse gjennom signert Human Right Check List. Etter mottatt liste over underleverandører er komponentenes lokasjon for sammenstilling kontrollert opp mot kjente områder for høyrisiko.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Foreløpig har vi ikke funnet noe som tilsier at det pågår utnyttelse av Uigurer. Fokuset skal styrkes ytterligere ved å gå dypere i leverandørkjeden og for batterier kartlegge råmaterialenes opphav. Sikre at det ikke benyttes Uigurer og/eller tvangsarbeid i noen av leverandørleddene til våre produkter.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Batterier: utfordringer rundt råmaterialers opphav, utvinning og arbeidernes rettigheter
Overordnet mål :	Minimere risiko i batteriproducents råmaterialer og kontrollere dets opphav, utvinning og arbeidernes rettigheter.
Status :	Påbegynt
Mål i rapporteringsåret :	Kartlegge underleverandører og forstå omfanget av dette i våre produkter. Avgjøre om det trengs videre oppfølging/kartlegging.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Det er innhentet dokumentasjon på kjemisk sammensetning av batteriene og offentlig tilgjengelig dokumentasjon/rapporter er gjennomgått. Vi har mottatt råmaterialliste med opphavssted fra bussprodusent. Foreløpig viser listen at råmaterialene ikke kommer fra høyrisikoområder i Kina eller andre land.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Dette er en kompleks utfordring som ikke bare gjelder batterier til busser.

Råmaterialliste skal verifiseres av batteriprodusent via direktekommunikasjon med oss. Vi skal arbeide videre nedover i batteriets leverandørkjede.

I løpet av 2024 kommer vi til å levere busser med ny batteriteknologi. Disse batteriene må kontrolleres for de samme elementene som dagens batterier, og vi må bygge kunnskap om disse batterienes kjemiske sammensetning.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Lønn, fri og arbeidstider
Overordnet mål :	Kartlegge, via social audit, arbeidstider, overtidsbruk og om arbeiderne får levelønn etter Kinesiske lover og internasjonale konvensjoner. Følge opp funn med tiltak hos leverandør og nye revisjoner.
Status :	Ny
Mål i rapporteringsåret :	Nytt punkt som dukket opp etter social audit. Vi har grunn til å tro at vi vil finne tilsvarende funn hos flere av våre leverandører og derfor styrkes fokuset.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Etter funn fra revisjon har vi mottatt beskrivelse av forbedring og hvordan dette skal implementeres.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Gjennomføre ny revisjon etter at leverandør har implementert tiltak.

Internt skal vi forbedre vår kunnskap til Kinesiske lover rundt emnet.

3.B Andre tiltak for å håndtere negativ påvirkning/skade:

Beskriv virksomhetens tverrgående tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning/ skade på mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

YES-EU er sertifisert iht. ISO 14001. Dette innebærer at miljøaspekter for YES-EU er kartlagt og vurdert. Som et selskap i vekst blir temaet viktigere og viktigere, herunder blant annet ved å forbedre rutiner og oppfølging, håndtering av farlig avfall, gjenvinningsgrad, energi- og vannforbruk. Det er etablerte prosedyrer for riktig og lovpålagt håndtering og resirkulering av batterier og lignende komponenter med farlig avfall. Vi jobber aktivt for å oppnå lengst mulig levetid på bussens batterier, både for å redusere risiko for utskiftning og spare miljøet. I tillegg arbeides det med forretningsmodeller for alternative gjenbruk av batterier etter bussens levetid.

Hovedleverandørene har et stort fokus på natur- og miljøpåvirkning og jobber aktivt med å redusere sitt fotavtrykk. Dette presenteres gjennom årlige ESG (Environmental, Social og Governance) rapporter eller lignende. YES-EU overvåker årlig rapportene. De gjennomfører ulike forbedringsprosjekter med målrettet tiltak på området. Hovedleverandørene kan vise til konkrete forbedringer de siste årene gjennom redusert vannforbruk, redusert energiforbruk med økt bruk av fornybare ressurser og redusert CO2 utslipp. Begge hovedleverandørene er sertifisert iht. ISO 50001.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

For egen virksomhet er det etablert en prosess med mål om å på sikt kunne måle eget utslipp. Dette vil videre gi oss mulighet til å lage mål for reduksjon av CO2-ekvivalenter. Av konkrete tiltak direkte relatert til utslipp hittil er det gått til innkjøp av elektriske servicebiler der det er formålstjenlig, andre biler har euro 6 dieselmotor og måling av gjenvinningsgrad er del av årshjulet i ledelsens gjennomgang.

For indirekte utslipp fra innkjøpt energi er det på vår største avdeling allerede fjernvarme som hovedoppvarming og elektrisiteten er ifølge husets eier klimavennlig. I tillegg er det i rapporteringsåret skiftet alle lyskilder til LED og ventilasjonen er nedjustert. I kombinert administrasjonsbygg og hovedlager er det gått til innkjøp av varmepumpe for å redusere energiforbruket på lager.

Selskapets avdelinger leier verksted forbundet med anbudskundens drift gjennom anbudsperioden, og husets eier er ofte fylkeskommunen. Dette begrenser muligheten til store oppgraderinger og tiltak relatert til bygningsmassen. I 2024 vil selskapet åpne to nye verkstedsavdelinger som blir en del av den samme prosessen mot å kunne måle eget utslipp.

Sammen med leverandør utarbeides det livssyklusanalyser iht. ISO 14040 og 14044 for alle bussmodeller vi skal levere i 2024. Livssyklusanalysen viser bussens totale utslipp gjennom levetiden og deles med kunder og kunders oppdragsgivere. For mer info om hovedleverandører se 3.B.1.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

YES-EU skal bidra med en innkjøpspraksis som minimerer stress og risiko for negativ påvirkning og skade på mennesker, samfunn og miljø. Stress og tidspress på leveranser er vår største risikofaktor i egen innkjøpspraksis og kan føre til uønsket press hos leverandører, produsenter og transportører. Leverandører følges opp minimum årlig med leverandørevaluering, samt at vi arbeider internt med bedre planlegging og tidsestimat på våre leveranser.

I 2023 har vi sett at ved å bedre innkjøpsrutiner spesielt i større leveranser kan vi redusere stress hos flere underleverandører. Korte tidsfrister og mangel på struktur kan påvirke våre leverandørers behov for bruk av overtid og/eller økt risikoer for andre negative påvirkninger på mennesker, samfunn eller miljø. I tillegg til at vi forbedrer oss med hver leveranse er det som en start planlagt å sende relevant personell på kurs i innkjøpspraksis.

I det videre arbeidet vil vi også gjøre en vurdering av relevante sertifiseringer hos våre leverandører.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Selskapet har begrenset med hovedleverandører og valg av produkter og sertifiseringer styres via markedets kundebehov og anbudskrav. Leverandørene opererer i et internasjonal marked og tilpasser seg de ulike markedene deretter. Våre hovedleverandører har en rekke sertifiseringer for å tilpasse seg markedet blant annet bransjespesifikke sertifiseringer som IATF 1649, i tillegg til ISO 14001.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Dette er en del av vårt minimumskrav til leverandører og må bekreftes innen rimelig tid og evalueres årlig i leverandørevaluering. I et planlagt møte med leverandør kommer dette til å bli tatt opp. Som en start ønsker vi å se hvordan de arbeider med fri fagorganisering opp mot hva de sier i eksterne policyer.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

YES-EU gjennomfører årlig kompetansekartlegginger. Vi opplever generelt at kompetansekravene i vår bransje er i endring og kurs/kompetanseheving må justeres i takt med den teknologiske utviklingen. Kartlegging av kompetanse om aktsomhetsvurdering og etisk handel er en del av den årlige kompetansekartleggingen og grunnlag for fremtidige planer om kurs og kompetanseheving.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Internt og eksternt gjelder lokale lover, YES-EU COC, Compliance Procedures, Human Right Check list.

YES-EU har nulltoleranse for korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden. I tillegg til våre retningslinjer er det også presisert i intern personalhåndbok. Vår bransje har hatt noen kjente saker rundt korrupsjon og vi som selskap ønsker å ta tydelig avstand fra slike hendelser.

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Selskapet vil i 2024 utvide kartleggingen ved å se nærmere på våre leverandørers underleverandører. Dette vil i første omgang kun bli gjort på overordnet nivå før vi avgjør videre aktiviteter og tiltak med oppfølging. Våre prioriterte områder for mulig negativ påvirkning/skade vil være i fokus for underleverandørene også.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere virksomhetens implementering og arbeid med aktsomhetsvurderinger, og hvordan evalueringen gjennomføres i praksis:

a) Vår overvåkning er tredelt; årlig kartlegging med bruk av social audit, flere ansatte er på fabrikkbesøk årlig og vi har hyppige besøk fra produsenten sine ansatte i Norge. I tillegg er det tett og løpende dialog på mail og telefon.

Hensikten med bruken av social audit er å identifisere nye forbedringsområder og for å se fremgang på allerede identifisert risiko. Revisjonen gjennomføres over 4 dager på fabrikk med blant annet intervju av ansatte. Revisjonens hovedinnhold er arbeidsforhold, lønn og arbeidstider, helse og sikkerhet, ledelse, systemer, miljø og forretningspraksis. Vi kan også spesifisere ekstra spørsmål utover dette ved behov.

I rapporteringsåret hadde vi fire ganger ansatte på besøk på fabrikk, på deler av turene deltok også flere av våre kunder. Ved besøk er det som regel planlagt omvisning, møtevirksomhet og gjennomgang av busser i produksjon. Dette har vist seg å være nyttig ved at vi selv kan se hva som foregår i alle leddene hos fabrikk. Fra rammen til bussen støpes og til den ruller ut av fabrikk. Turene er også viktig for at vi kan forstå kulturen bedre og styrke samarbeidet mellom selskapene.

Vi har hyppige besøk i Norge av salgsrepresentanter og teknikere fra produsent. Det er som regel i disse møtene vi diskuterer utfordringer relatert til bærekraft og etisk handel dyptgående. Vi presenterer blant annet våre identifiserte risikoer og diskuterer forbedringspunkter for hvordan vi sammen kan redusere risiko i leverandørkjeden. I tillegg kan hvert enkelt tilbud eller salgsprosess ha sine egne krav til dokumentasjon eller behov for handling i forbindelse med bærekraft og etisk handel. Arbeidet med disse kravene blir også startet sammen med fabrikkens representanter når de er i Norge.

Foreløpig har fokuset hovedsakelig vært på våre største kinesiske leverandører. For 2024 planlegger vi å utvide dette med en ny rutine for årlig leverandørvurdering. Dette gjennomføres innen utgangen av andre kvartal 2024. Det innebærer en mer standardisert vurdering av alle våre viktigste leverandører og dekker områder som kvalitet, logistikk, fleksibilitet, miljø, bærekraft, kommunikasjon og tillit. Hvert område blir gitt en tallmessig vektning som benyttes til å regne ut en endelig score. Ved for lav prestasjon og dermed score, vil det bli opprettet et internt avvik og oppfølging av leverandør igangsettes.

b) Vi har kvartalsvis møter med flere av våre kunder som er dedikert til bærekraft og vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. I disse møtene presenterer vi fremdrift siden sist ift. handlingsplan og diskuterer aktuelle temaer. Her får vi også tilbakemelding fra kunden om de er fornøyd med progresjonen og om vi bør fokusere på andre temaer. Vår organisasjon er liten, men med et tett kundeforhold. Vi har derfor valgt å se på disse foraene med kunder som gode muligheter for å få vårt eget arbeid evaluert av de beste i bransjen.

Det er blitt ansatt en rekke flere administrative årsverk i starten av 2024 og for å tydeliggjøre arbeidet med bærekraft legges rapportering av status ift. handlingsplan inn som oppfølgingspunkt på månedlige ledermøter.

Ansvar for fremdrift, gjennomføring og evaluering har i rapporteringsåret vært hos Administration Manager.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør at virksomhetens tiltak for å identifisere, forebygge og redusere negativ påvirkning faktisk fungerer

Vi har gjennom våre retningslinjer rett til innsyn hos våre leverandører og underleverandører. Dette er noe vi har benyttet oss av og som vil brukes oftere når vi nå skal forbedre kartleggingen av leverandørkjeden. Ved funn av manglende etterlevelse av retningslinjer kan vi kreve skifte av leverandør.

Vi tilstreber å verifisere tilbakemeldinger vi får fra leverandør. Vi kommuniserer direkte med de ansvarlige hos de ulike produsentene i vår rolle som påvirker og vi gjennomfører revisjoner. En samlet vurdering av all dialog, utvikling i leverandørene sine retningslinjer, utvikling i revisjonsresultater og annen tilsendt dokumentasjon gir oss god informasjon for å se om de iverksatte tiltakene fungerer.

Konkret eksempel for å sannsynliggjøre at våre Kinesiske leverandører kjenner på de samme strenge kravene som vi forventer i Norge: Etter vi varslet om social audit ble vi kontaktet både skriftlig og muntlig av leverandør hvor de forklarte de temaene de visste revisjonen ville finne avvik. Leverandøren forklarte også hvorfor de hadde havnet i denne situasjonen. Vår leverandøren var veldig bekymret for om dette ville påvirke deres fremtidige salgsmuligheter.

A photograph of two young women on a bus. The woman in the foreground has long brown hair and sunglasses on her head, smiling as she looks at a smartphone. The woman next to her has curly hair and glasses, also smiling. They are standing near yellow handrails. The background shows the interior of a bus with windows and lights.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

YES-EU skal rapportere åpent og ærlig. Våre retningslinjer ligger åpent tilgjengelig på våre nettsider og denne rapporten oppsummerer vårt arbeid med bærekraftig forretningspraksis i forrige rapporteringsår.

Spesielt opp mot våre leverandører ser vi på arbeidet med bærekraft som et samarbeid og en vei for at vi sammen skal oppnå styrket konkurransekraft i markedet. Vi ønsker en strukturert forbedringskultur hvor vi som selskap og våre produsenter jobber sammen, da vi begge tilhører en kompleks leverandørkjede.

Alle henvendelser vi får fra kunder blir håndtert individuelt og tatt seriøst. Noen kunder arbeider vi tettere med, og det blir arrangert oppfølgingsmøter hvor vi må legge frem vår fremdrift siden sist, flere ganger i året.

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Vi har etablert en portal hvor vi har gitt interessenter tilgang slik at de kan finne relevant og oppdatert informasjon samlet på et sted. Interessenter i denne sammenheng er definert som våre kunder og evt. kunders oppdragsgivere.

Ved behov for varsling vil vi også kontakte våre kontaktpersoner hos de ulike selskapene direkte via epost og/eller telefon.

I tillegg kan vi jobbe tett med ulike kunder og kunders oppdragsgivere for å få klarhet i ulike utfordringer el. hvis det er behov for ytterligere kartlegging eller vurdering.

Utover dette håndterer vi alle forespørsler om innsyn etter nasjonalt lovverk i åpenhetsloven.

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Henvendelser håndteres iht. Åpenhetslovens § 6 og blir behandlet skriftlig etter lovens § 7 om maksimalt tre uker etter mottatt informasjonskrav. Er det uforholdsmessig å behandle svaret innen tre uker vil vi forholde oss til lovens mulighet om svar innen to måneder.

Eksterne henvendelser relatert til Åpenhetslovens informasjonskrav vil bli håndtert av Administration manager.

The background image shows the interior of a public transport vehicle, likely a bus or train. It features rows of seats with blue and grey upholstery. Overhead, there are long, recessed lighting fixtures and air vents. Large windows on the left side offer a view of a bright, hazy outdoor scene, possibly a city street at dawn or dusk. The overall atmosphere is warm and slightly dimly lit, with a strong light source coming from the windows, creating a lens flare effect.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

Der våre aktiviteter forårsaker eller medvirker til negativ påvirkning på mennesker, samfunn eller miljø skal vi stanse denne aktiviteten, og vi vil søke å gjenopprette skaden.

Der leverandøren er ansvarlig for den negative påvirkningen/skaden er leverandøren også ansvarlig for gjenoppretting, sammen med YES-EU. I våre retningslinjer fremgår det at vi har rett til å kreve endringer fra våre leverandører og at de kan følges opp med handlingsplaner ved funn av avvik. Om handlingsplan ikke overholdes har vi i følge retningslinjene rett til å kreve utskiftning av leverandør, økonomiske erstatning og/eller oppsigelse av kontrakt. Handlingene må sees i sammenheng av avvikets art og omfang.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Ingen foreløpig, men vi har måttet be leverandører iverksette tiltak for redusere risiko.

Ved behov for gjenoppretting forholder vi oss til YES-EU Compliance Procedure som gir oss et bredt handlingsrom. I tillegg må vi søke informasjon for å finne mekanismer som allerede finnes i bransjen.

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte i egen virksomhet og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere samt lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer, når det er aktuelt

Per dags dato er vår varslingskanal på epost til ansvarlig for bærekraft Eirik Robert Christiansen (eirik.r.christiansen@yes-eu.com). Felles mail til post@yes-eu.com kan også benyttes.

Varslingskanal for våre kinesiske leverandører er enten til den norske avdelingen eller via våre ansatte i Kina. Iht. vår hovedleverandørs retningslinjer har ansatte på fabrikk mulighet til å varsle fabrikkens sin ansattrepresentant som tar dette opp i samarbeidsmøter med ledelsen.

I sammenheng med etablering av system for kundehenvendelser vil vi se på mulighetene for å etablere et digitalt system for anonyme varslinger.

Kontaktinformasjon:

YES-EU AS

Eirik Robert Christiansen, Administration Manager

eirik.r.christiansen@yes-eu.com